

Vaikea, monien kompromissien Lääkärisopimus

Kuva: Mikko Käkelä

Tuula Rajaniemi
Lääkäriliiton puheenjohtaja

Neuvottelukierroksen vaikeus tiedettiin jo sitä käynnistettäessä vuosi sitten. Keskustelussa olleet asiat olivat periaatteellisia, poikkeuksellisen laajoja ja vahvasti mielipiteitä jakavia. Toiveet esim. päivystysten järjestämisestä vaihtelevat niin yksittäisten lääkärin välillä kuin erikoisissa sairaaloissa tai Suomen eri puolilla toimivien parissa. Kompromissien löytäminen niin jäsenistön kesken kuin myös työnantajan kanssa on ollut pitkä taival.

Lääkäriliiton valtuuskunta linjasi joulukuussa 2019, että pitkistä työrupeamista pyritään luopumaan mahdollisimman nopeasti. Niiden terveyshaitat ovat vanhastaan hyvin tiedossa. Myös liiton tutkimusten mukaan yhä useam-

pi lääkäri toivoo nykyistä lyhyempiä työrupeamia. Vuosien tavoite on ollut myös viikossa tehtävän työmäärän vähentäminen.

Pääsäännöksi 11 tunnin vuorokausilepo

Työaikalain voimaantulo 1.1.2020 pakotti huomioimaan sen Lääkärisopimuksessa. Työaikalain mukaan jokaisen työvuoron alusta lukien 24 tunnin sisällä tulee täytyä vähintään 11 tunnin keskeytymätön lepo. Uuden Lääkärisopimuksen ratkaisu on ensimmäinen askel matkalla lyhyempiin työvuoroihin. Pääsääntö on työaikalain 11 tunnin vuorokausilepo, mutta siihen on tehty kaksi poikkeusta, joiden edellytyksenä on, että päivystystä ja muuta toimintaa ei saada muutoin tarkoituksenmukaisesti järjestettyä.

Ensimmäisen poikkeuksen mukaan 11 tunnin lepo voidaan sopia lyhyemmäksi silloin, jos lääkärillä on yöpäivystyksen aikana klo 23-08 välillä mahdollisuus vähintään kolmen tunnin keskeytymättömään lepoon. Tämä lepo on päivystyskorvauksin maksettavaa työaikaa, eikä osa vuorokausilepoa. Se voidaan keskeyttää vain, mikä se on välttämätöntä potilaan hoidon tai hoidon tarpeen arvi-

oimiseksi, eikä käytettävissä ole muuta terveydenhuollon ammattihenkilöä.

Toinen poikkeus mahdollistaa sen, että jos yhteispäivystyksen työpaikka-päivystyksessä tai jaetussa työpaikka-päivystyksessä työskennellään klo 23 saakka, voi seuraavana aamuna tulla työhön klo 08.

Säännöllisen työajan levittämiseksi säännöt ja korvaus

Säännöllisen työajan laajempi sijoittaminen oli ratkaistava tällä kierroksella. Vanha lääkärisopimus kun ei sisältänyt tästä mitään määräyksiä eikä virka-aikaa ole missään määritelty. Työnantaja on monissa sairaaloissakin toivonut iltapoleja tai uudisrakentamisessa suunnitellut tiloja siten, että niitä käytetään laajemmin kuin klo 8-16. Jos asiaa ei olisi nyt sovittu, niin työnantajan päätöksellä säännöllistä työaikaa olisi voitu sijoitella vapaasti jopa lauantaille. Asia on ollut esillä usein, mutta vasta nyt saimme sovittua sille selkeät säännöt ja maksettavan korvauksen.

Säännöllisen työajan sijoittamisesta ilta-aikaan maksetaan ns. laajennetun toiminnan korvausta, joka on 5-9 % tehtäväkohtaisesta palkasta laskettuna. Laajennetun toiminnan korvaus nostaa myös lääkärin tuntipalkkaa ja siihen sidonnaisia palkanosia (mm. työkokemuspalkat tai päivystys- ja ylityökorvaukset) eli siten myös koko kuukausipalkkaa. Korvausta on maksettava, jos lääkärin säännöllistä työaikaa suunnitellaan tehtäväksi yhdenkin kerran kuukaudessa klo 17 jälkeen. Korvaus on sitä suurempi, mitä enemmän on ilta-aikaista työtä. Lisäksi klo 18-20 maksetaan KVTES:in mukaiset iltatyökorvaukset (15 % tuntipalkasta). Laajennettuna toimintana ei saa teettää päivystystyötä eikä kiirevastaanottoa. Säännöllinen työaika ei lisääntynyt laajennettua toimintaa käytettäessä.

Kiky-tunnit jäivät

Kiky-tuntien osalta linjattiin jo alkuvuodesta, ettemme ensisijaisesti tavoittele niiden poistumista, koska ratkaisun alkuperäiset perusteet ovat yhä voimassa. Ilman muusta kuntakentästä poikkeavaa ratkaisua, eivät tuleva palkkausjärjestelmän uudistaminen tai työaikaluvun tekstiparannukset olisi olleet mahdollisia. On muistettava, että kiky-tuntien poistuminen oli muissa sopimuksissa pääsääntöisesti vastikkeellista.

Erikoislääkärin urakehitysmalli jäi työryhmään

Neuvottelukierroksella oli kolme keskeistä tavoitetta. Palkkausjärjestelmäuudistuksen saattaminen loppuun, työolojen parantaminen ja työssäjaksamisen tukeminen sekä työaikaluvun kokonaisuudistaminen huomioiden työaikalain pakottava lainsäädäntö.

Palkkausjärjestelmäuudistusta ei saatu vietyä loppuun vaan se pyritään ratkaisemaan tämän sopimuskauden aikana. Tavoitteena on luoda erikoislääkärin ”urakehitysmalli”. Erikoislääkärin palkan tulisi kehittyä kouluttautumisen, vastuun ottamisen ja kliinisten taitojen kehittymisen myötä.

Työhyvinvointia ja työssä jaksamista edistäviä parannuksia saatiin niin työaikaluvun määräyksiin, työvuoroluetteloa koskevaan ohjeeseen kuin myös neuvotteluosapuolten yhteiseen kannanottoon.

Vaikea ratkaisu vahvistaa Lääkärisopimusta

Ratkaisu neuvottelutuloksen hyväksymisestä oli vaikea valtuuskunnassa. Niin hallitus kuin valtuuskuntakin äänesti päätöksestä. Vallitseva koronatilanne ja kuntatalouden alamäki mutkistivat tilannetta entisestään.

Lopputuloksena on aina kompromissi kahden neuvotteluosapuolen välillä. Jäsenistön erilaiset toiveet on pyritty yhteensovittamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Työaikalain määräysten sovittaminen päivystystyöhön on yksi vaikeimmista kohdista. Mielipiteet ratkaisun sisällöstä jakautuvat jäsenistön keskuudessa - osaa niistä on hankala hyväksyä.

Tällä tehdyllä sopimuksella saimme edelleen vahvistettua Lääkärisopimuksen itsenäistä asemaa, mikä on edunvalvontamme päätavoitteita. Tulevaisuuden toimintaympäristön muutosten sekä palkkaus- ja työaikajärjestelyuudistuksen vuoksi on erittäin tärkeää, että liiton sisäinen yhtenäisyys säilyy. Yhdessä pystymme jatkossakin tekemään vahvaa edunvalvontaa omassa sopimuksessamme yhteisten tavoitteidemme eteen.

Työssä jaksaa eteenpäin

Työaikalain soveltamisesta lääkäreihin on puhuttu pitkään ja työelämän vaatimusten kasvaessa työsuojelunäkökulmat ovat entistä tärkeämpiä. Laajennetun työajan määräykset mahdollistavat työajan rytmittämisen eri tavalla, jota monet kollegat ovat toivoneet.

Nyt on aika miettiä työpaikoilla konkreettisia ja innovatiivisia kullekin työpisteelle parhaiten sopivia malleja ehdotuksina työnantajille.

Aurinkoista ja rauhallista kesää!

(Liiton verkkosivuille osoitteeseen www.laakariliitto.fi/laakarisolimus päivitetään koko ajan uutta tietoa sopimuksen sisällöstä. Sinne on tulossa myös vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin.)